

Dat ik hier voor u sta, heb ik te danken aan een aantal zeer moedige mensen. Mensen die niet weg keken toen hun burens werden opgehaald. En niet weg keken toen direct daarna de wagen Van de firma Puls aankwam rijden en het huis Leeghaalde. Nee, deze mensen hebben met gevaar voor eigen leven niet alleen mij gered en mijn vrouw maar nog vele anderen.

Ik kwam toch nog door een razzia in de Hollandse schouwburg terecht. Het was november 1942. Daar zag ik voor de laatste keer mijn vader en moeder op het toneel staan. Toen ik de hand van mijn moeder wilde pakken en het toneel op wilde klimmen, werd ik naar de kindercrèche gesleurd, mijn ouders naar Westerbork. Ik heb ze nooit meer gezien.

Maar nu leven wij weer in een roerige tijd. In een tijd waarin velen zich afvragen is amsterdam, Mokum nog wel de plek waar we lekker kunnen wonen? Moeten we hier niet weg?

Het antisemitisme, de jodenhaat, neemt namelijk weer toe. Zelfs in ernstige mate. Natuurlijk is het nooit weggeweest, maar tegenwoordig, durft men er weer openlijk voor uit te komen.

Door onwetendheid en lekker meelopen met de meute, hoor en lees je, de meest vreselijke, anti Joodse dingen. Die voor velen doen denken aan de jaren 1938 en later.

Ik denk nu even terug aan de opening van het Shoa museum enige tijd geleden. Wat een schande was dat. Soms overstemde het geschreeuw

van de hysterische massa buiten de serene rust binnen in de snoge.

Maar ja, in amsterdam mag je demonstreren. Daar heb je immers recht op volgens de wet. En op de wijze waarop je dat doet, hoe discriminerend ook, daar mag men niet tegen in gaan, volgens onze burgemeester. Een demonstratie moet schuren, anders heb je er niets aan zegt zij.

Maar men gaat volgens mij te ver, veel te ver. Wat is er zoal gebeurd: een rabbijn die wordt aangevallen, een mevrouw wordt belaagd, sadels uit israël moeten uit de schappen van Albert heijn.

Er worden foto's gemaakt van de huizen waar Joden wonen. Het Cidi meldt 1500 meldingen van antisemitisme. Lenny Kuhr wordt bij een optreden lastiggevallen. Een theater in Leiden weigert joden die israël steunen. Hoe ver ben je gezonken als je deze dingen doet? En wat te denken van het schelden tegen joden.

Maar we zijn hier vanavond om onze dierbaren die tijdens de holocaust zijn omgekomen, vermoord, vergast, te herdenken. Daar is immers 4 mei voor, volgens mij.

In Amsterdam woonden voor de oorlog 80.000 Joden. 63.000 zijn weggevoerd. Waaronder mijn ouders en ouders van mijn vrouw. Vanuit Amsterdam, ging dat met de tram vanaf de Hollandse schouwburg. Men ging of naar het Centraal station of anders naar het Muiderpoort station. En net zo als bij de spoorwegen, heeft het Gemeente Vervoerbedrijf hier aan verdiend. En dan ging men verder met de trein naar kamp Westerbork. Een handje vol mensen , heeft de verschikkingen overleefd. Niet mijn ouders, en niet de ouders van mijn vrouw.

Toen het handje vol overlevenden terugkwam Uit de kampen of uit de onderduik waren ze Vrijwel alles kwijt. Bijna al hun familieden, hun huis, hun bezittingen, teveel om op te noemen.

Op mijn negende onderduikadres, dat was in Friesland, bij geweldige mensen, vroeg ik de dominee of mijn vader en moeder ook terug zouden komen. 'Japje' zei hij, ga iedere avond voor het slapen gaan aan Onze Lieve Heer vragen of hij je pappa en mamma terug wil laten komen en dan zul jij eens zien". Mijn moeder was in februari 1943 al vergast, mijn vader is in april 1943 bezweken. Beiden in Auschwitz. De ouders van mijn vrouw in Sobibor.

Wij gedenken nu onze omgekomen familie en vrienden op deze plaats. Maar hoe mooi zou het zijn als we dit nog meer zichtbaar zouden doen door middel van nog meer struikelstenen te plaatsen. Op het ogenblik zijn er in Amsterdam bijna 3000 stenen gelegd. Er wonen momenteel ongeveer 23.000 joden hier in Amsterdam. In Nederland ongeveer 50.000.

Juist ook voor die ongelovigen en jodenhaters, dan kunnen de inwoners van amsterdam zien wie en waar de omgekomen joden hebben gewoond. Misschien wel in hun huis. Amsterdam was vroeger in grote delen Joods. Niet voor niets noemde men het Mokum, naar Makom uit het Iwriet. En kennen en gebruiken we dagelijks veel Joodse, Jiddische woorden. Wij die hier al jaren gelukkig wonen moeten niet bang zijn. Moeten niet weg willen. We zijn Amsterdammers en dienen evenals Andere groepen, beschermd te worden. Wij moeten met een keppel over straat kunnen lopen. Of met een zichtbaar joods teken.

We leven nu in een moeilijke tijd. Helaas kunnen wij hieraan niets veranderen. Wel kunnen wij iedere dag meeleven met de gegijzelden, en de soldaten. En alle anderen die zijn omgekomen sinds 7 oktober. Wij laten ons nu niet meer klein krijgen. Het mag geen 1938 worden. Helaas zijn we er al dichtbij.

Ik wens u voor nu een waardige avond en voor
U allen blijf gezond.

Salo Muller

